

Kunnskapsdepartementet

Ref.: 20/1143

Vår dato: 13.11.2020

Vår saksbehandler/referanse: Tiril Vold Hansen

Høringssvar – forskrift om nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanningen

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev med referanse 20/1143 med oppfordring om å gi innspill til forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanning. I høringsbrevet etterspør departementet tilbakemelding på om det er noe som mangler i forskriften. Vi i Krisesentersekretariatet ønsker i vårt høringssvar særlig å svare på spørsmålet om det er noen typer kompetanser som mangler i forslaget til retningslinje.

Vold i nære relasjoner

I forslaget til forskrift står det at forskriftens virkeområde og formål skal være å «sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå, slik at kandidatene som uteksamineres har en felles sluttkompetanse, uavhengig av utdanningsinstitusjon». Helsesykepleierutdanningen skal videre «kvalifisere kandidater som kan utøve helsefremmende, (sykdoms-) forebyggende og endringsfokuserert arbeid på individ-, gruppe-, system- og samfunnsnivå» og sette helsesykepleierne i stand til å «iverksette endringstiltak og henvise videre ved behov.

I dag er det dessverre sånn at mange voldsutsatte aldri fanges opp av hjelpeapparatet. Økt kunnskap om hvordan man kan avdekke vold og henvise til videre hjelp blant helsesykepleiere kan bidra til at flere voldsutsatte blir oppdaget og får hjelp på et tidlig tidspunkt. Det er derfor gledelig at et av ferdighetsmålene i forskriften er at kandidaten skal kunne «bruke relevante metoder for å selvstendig identifisere psykososiale belastninger, omsorgssvikt, **vold**, seksuelle overgrep og rusmisbruk og iverksette relevante tiltak».

Vi vil benytte anledningen til å understreke behovet for at kunnskap om hva man skal se etter, hvordan man håndterer mistanke om vold, og god kjennskap til juridiske aspekter som

taushetsplikt, varslingsplikt/rett og avvergeplikt får tilstrekkelig oppmerksomhet i helsesykepleierutdanningen. Dersom flere har denne kunnskapen, kan flere voldsutsatte få hjelp. Dette bør komme tydelig fram i retningslinjen.

Interseksjonalitet

Det foreslås videre at formålet med helsesykepleierens utdanning skal være at *«Helsesykepleier skal bidra til likeverdige tjenestetilbud»,* og det understrekes at *«Dette innebærer å arbeide kultursensitivt og sikre tilrettelagte språklige og kulturelle tjenester.»*.

Sosiale kategorier som kjønn, seksualitet og etnisitet kan samvirke og påvirke personers leve- og livsvilkår. Slike identitetskombinasjoner kan gjøre personer ekstra sårbare for vold, og manglende kunnskap og forståelse i offentlige tjenesteapparat kan føre til at personer ikke blir identifisert og bistått som voldsutsatte av relevante tjenester. Det er derfor viktig at interseksjonell kunnskap kommer inn i alle relevante utdanninger, inkludert helsesykepleierutdanningen. Det må også være mulig å spesialisere seg innen dette området, og det må legges opp til at studenten møter slike problemstillinger gjennom praksisstudiet.

Kjønn og kjønnsidentitet

Som tidligere nevnt støtter vi det foreslåtte ferdighetsmålet om at kandidaten skal kunne *«bruke relevante metoder for å selvstendig identifisere psykososiale belastninger, omsorgssvikt, vold, seksuelle overgrep og rusmisbruk og iverksette relevante tiltak»*.

Helsesykepleiere har en unik mulighet til å møte barn, unge og deres foreldre med spørsmål knyttet til kjønn og kjønnsidentitet. Kompetanse på dette feltet må derfor inngå i utdanningen, og tilknyttede problemstillinger må være noe studenten får erfaring med gjennom praksisstudiet.

Eldrevold

I forslaget presiseres det at helsesykepleiere skal ha ferdigheter til å jobbe generelt med folkehelsearbeid. Vi i Krisesentersekretariatet anser det å avverge vold mot eldre som en viktig del av dette. I undervisning om vold i nære relasjoner nedprioriteres kunnskap om eldrevold sammenlignet med opplæringen om vold i yngre aldersgrupper. Dette er også relevant for helsesykepleierutdanningen. Vi foreslår derfor at også kunnskap om eldrevold bør inngå i retningslinjene for helsesykepleierutdanningen.

Våre anbefalinger

På bakgrunn av dette ønsker vi i Krisesentersekretariatet å foreslå følgende endringer i forslaget til retningslinjer for helsesykepleierutdanningen:

- Under § 4 *Folkehelsearbeid - Kunnskap* bør følgende punkt d) inkluderes: *har inngående kunnskap om vold i nære relasjoner, og hvordan man avdekker vold og håndterer mistanke om vold.*
- Under § 6 *Folkehelsearbeid - Generell kompetanse* bør følgende punkt d) inkluderes: *kan anvende kunnskap og ferdigheter om hvordan sosiale kategorier som kjønn, seksualitet og etnisitet kan samvirke og påvirke personer leve- og livsvilkår og utøver en interseksjonell tilnærming i arbeidet på selvstendig vis*
- Under § 21 *Studiets oppbygning* bør følgende legges til: *Det skal være mulig for studenten å spesialisere seg innen relevante emner som vold i nære relasjoner og interseksjonalitet.*
- Setningen «Gjennom praksisstudiet skal studenten få variert erfaring i arbeid med ulike aldersgrupper, målgrupper og problemstillinger innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom» i § 22 *Praksisstudier* bør endres til: «Gjennom praksisstudiet skal studenten få variert erfaring i arbeid med ulike aldersgrupper, målgrupper og problemstillinger innen relevante emner som interseksjonalitet, kjønn og kjønnsidentitet innen helsestasjons- og skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom».
- Under § 4 *Folkehelsearbeid - Kunnskap* bør punkt a) «*har avansert kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid på individ-, gruppe- og befolkningsnivå*» endres til «*har avansert kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid på individ-, gruppe- og befolkningsnivå, og blant ulike aldergrupper, inkludert eldre.*»

Med hilsen

Krisesentersekretariatet

Daglig leder

Idun Moe Hammersmark

Kommunikasjonsansvarlig

Tiril Vold Hansen